

Het project 'Kids and arts on Aids'

Omschrijving van het project

In de periode januari – juni 2012 hebben 25 kinderen en 14 adolescenten uit noord-Namibië deelgenomen aan het project 'Kids and arts on Aids'. Dit project maakt deel uit van Van der Brug's promotieonderzoek naar ervaringen van rouw en verlies bij kinderen en jongeren die wees zijn geworden in de context van de HIV epidemie. De kinderen zijn deels weeskinderen en deels niet-wezen uit een ruraal gebied, en een aantal uit een urbaan gebied. De adolescenten maken deel uit van een follow-up studie, in 2003/2004 namen zij al eerder deel aan onderzoek naar de ervaringen en leefwereld van weeskinderen¹.

Risto, een Namibische kunstenaar, heeft de kinderen begeleid bij het maken van de kunstwerken. Veronica Hango werkte mee als vertaalster aan het project. Er zijn verschillende technieken gebruikt: lino-snede, schilderen met acrylverf, tekeningen van kleurpotlood en houtskool, en vetkrijt met terpentijn. Daarnaast hebben kinderen zelf foto's gemaakt van hun dagelijkse leven, om de context van de kunstwerken te verduidelijken (de foto's zijn niet tentoongesteld in de huidige expositie).

Foto: Het maken van een lino-snede voor de tentoonstelling

De kunstwerken van de kinderen worden op verschillende locaties tentoongesteld. Van september 2012 tot en met januari 2013 maakten de kunstwerken, evenals de kunstwerken van beeldend kunstenaar Wytse van der Meulen, deel uit van de expositie "Zwart-Wit" in kindergalerie AKKU te Amsterdam. In het komend jaar zijn de kunstwerken ook op andere locaties te bezichtigen. De kunstwerken zijn te koop. De lino-snedes zijn direct te koop en de tekeningen en schilderijen na afloop van de laatste tentoonstelling (reservering is mogelijk). Met de opbrengst van deze schilderijen worden de kinderen van het project, en hun families, ondersteund. Met de verkoop van kunstwerken tijdens de expositie "Zwart-Wit" zijn schooluniformen voor de deelnemende kinderen gekocht, en twee 'junior-headed households' zijn financieel ondersteund.

¹ Van der Brug, M. (2007) *World and experiences of AIDS orphans in north central Namibia*. Leiden, Netherlands, Africa Studies Centre.

Het project 'kids and arts on Aids' is mogelijk gemaakt met steun van het Aidsfonds, Stichting de Pelgrimshoeve, en particuliere giften. Voor steun aan het project kan contact worden opgenomen met Mienke van der Brug (jmvdbbrug@hotmail.com).

Thema's van de kunstwerken

In noord-Namibië hebben veel kinderen hun ouders verloren door Aids. De kinderen uit het onderzoek komen uit schoolklassen waarin een derde van de kinderen wees is. Deze kinderen verloren hun ouders vaak toen zij jong waren, veel mensen overleden in deze periode aan Aids (in 2003 was ruim 30% van de zwangere vrouwen hiv besmet). Tegenwoordig kent Namibië een goede toegang tot Aids remmers, de HIV prevalentie in de regio is echter nog steeds hoog (25% van de zwangere vrouwen). Met de komst van Aids remmers blijven hiv besmette kinderen, die door moeder-kind transmissie besmet raakten, in leven. Een paar kinderen die de kunstwerken hebben gemaakt zijn zelf hiv besmet. Er is nog steeds sprake van weinig openheid rondom HIV/Aids. Leerkrachten slaan vaak delen van de verplichte HIV voorlichting op school over, omdat kinderen hier te jong voor zouden zijn. De nadruk wordt met name gelegd op besmetting door bloed contact via wonden genoemd. Weinig openheid rondom hiv kwam ook naar voren in de opdracht 'op welke manier hiv het leven van kinderen beïnvloedt'. Twee hiv positieve kinderen, en een meisje van wie de vader was overleden aan Aids, tekenden een persoon met pukkeltjes. Bij het bespreken van de tekeningen bleek de persoon te lijden aan 'chickenpox'.

Weeskinderen worden vaak opgevangen in de 'extended family' door grootmoeders en tantes. De kinderen wonen dus vaak samen met kinderen van wie de ouders nog wel in leven zijn, en vergelijken zich met hen. In toenemende mate ontvangen hun verzorgers een wezenuitkering van de overheid. Desondanks betekent het verlies van ouders voor veel kinderen het verlies van van zekerheid en veiligheid. Het verlies van steun en aandacht wordt vaak genoemd door kinderen, zoals cadeau's, kleding, en eten. Adolescenten noemen een gemis aan financiële steun, onderwijskansen en gemis van liefde en aandacht. Terwijl sommige kinderen gelijk worden behandeld als andere kinderen in het huis, ervaren andere kinderen een ongelijke behandeling (geen lunchbox mee naar school etc.). Een paar kinderen worden slecht behandeld in de huishoudens waar ze worden opgevangen; ze moeten meer werk doen, worden uitgescholden, geslagen en krijgen minder eten dan de andere kinderen. Daarnaast wordt er weinig gesproken met de kinderen over hun overleden ouders. Vaak wordt de doodsoorzaak van de ouder niet verteld aan de kinderen. Soms wordt ook andere informatie over de ouder niet gegeven zoals waar de persoon woonde, werkte etc.

De bovengenoemde thema's komen terug in de kunstwerken die door de kinderen zijn gemaakt. De volgende series zijn gemaakt:

- Verschil in behandeling tussen niet-wezen en wezen in de huishouding
- Gemiste steun van overleden ouders
- Hoe wezen door niet-wezen worden gezien
- Op welke manier hiv het leven van kinderen beïnvloedt
- Context: het dagelijkse leven van deze kinderen